

VOET EN STUDIEGEBIED ASO

STUDIERICHTING : ECONOMIE

Hoe kan de school in het algemeen werk maken van het nieuwe concept (stam + contexten)?

De scholen kunnen reeds bestaande projecten tegen het licht houden van de nieuwe VOET. In vele gevallen zullen meerdere VOET aan bod komen.

Ook in het pedagogisch project van elke school wordt bij de realisatie gewerkt aan een aantal VOET.

Vervolgens blijken vakgebonden en vakoverschrijdende projecten zowel op schoolniveau als op het niveau van de scholengemeenschap werk te maken van de VOET.

Tot slot komen in de verschillende vakken en dus ook in het vak economie de VOET aan bod zie hieronder.

Waar aan kan – vanuit de algemene doelstellingen van het vak/de studierichting – worden gewerkt?

1 De eigenheid van economische wetenschappen

In de lessen economie (eerste – tweede en derde graad) komen verschillende **inhoudelijke** aspecten aan bod van de volgende contexten:

- **omgeving en duurzame ontwikkeling** bijv.
Sei tweede jaar eerste graad : Ik en de gemeenschap (mobiliteit en milieu)
Economie tweede graad: gedrag van ondernemingen: ethische verantwoordelijkheid bij duurzaam ondernemen
Economie eerste jaar derde graad: milieubeleid in het hoofdstuk Externe Effecten en publieke goederen
- **politiek juridische samenleving** bijv.
Sei tweede jaar eerste graad : Ik en de gemeenschap (participatie en solidariteit)
Economie tweede graad: thema 6 groei en welvaart (rol van de overheid bij het realiseren van een rechtvaardiger samenleving) –epiloog: stakeholdersmodel voor duurzaam ondernemen
- **socio-economische samenleving** bijv.
Sei tweede jaar eerste graad : het budget op niveau van de jongere als con-

- summent, de jongere als lid van een gezin en de jongere als lid van de gemeenschap
- Economie tweede graad: thema 6 groei en welvaart (economische groei: wenselijk? Hoe tot stand? Hoe gemeten? Kan de economie blijven groeien? Deelt iedereen in gelijke mate in de vruchten van economische groei)
Economie eerste jaar derde graad:inkomensvorming, inkomensongelijkheid, armoede en herverdeling
 - Economie tweede jaar derde graad:overheidsmaatregelen ter bevordering van (zinvolle) economische groei
 - Zelfs aspecten van **sociorelationele ontwikkeling** zoals doorprikken van vooroordelen, stereotyperingen, ongepaste beïnvloeding en machtsmisbruik kunnen in de lessen economie verwerkt worden.

De didactische aanpak voor de ontwikkeling van de leerinhouden economie in tweede en derde graad beoogt de leerlingen zelf hun kennis te laten opbouwen in en door het contact met de economische werkelijkheid en de confrontatie van de eigen bevindingen met die van anderen. Zo komen in de pedagogisch didactische wenken ook suggesties voor groepswork, zelfsturende en zelfactiverende werkvormen en een pleidooi om aan te sluiten bij authentiek situaties.

Uit het leerplan sei:

'Het is belangrijk dat leerlingen deze thema's (thema's uit leerplan sei: ik als conument, ik als deel van het gezin, ik en de gemeenschap) herkennen in verschillende geledingen van de samenleving, dat ze gelijkenissen en verschilpunten kunnen aanduiden bij de realisatie op verschillende niveaus en de betekenis voor de samenleving als geheel kunnen verwoorden.

Elke jongere maakt deel uit van een gezin dat op verschillende manieren kan samengesteld zijn. Vanuit economisch standpunt kan het gezin een andere betekenis hebben dan vanuit de gedrags- en cultuurwetenschappelijke benadering. Het gezin in de brede betekenis van het woord speelt een belangrijke rol in de samenleving. We kunnen de functies van een gezin opdelen in een socialiserende functie waarbij men de cultuur doorgeeft, affectieve functie, biologische functie, economische functie, recreatieve functie, statusverlenende functie ...

Vervolgens bekijken we de woonproblematiek van een gezin: huurder of eigenaar van een woning zijn, wonen in een landelijke of een stedelijke omgeving ...'

Op deze manier komen ook elementen van de STAM van de VOET in beeld: communicatief vermogen – doorzettingsvermogen – empathie – flexibiliteit – kritisch denken – samenwerking- verantwoordelijkheid – zelfredzaamheid en zorgzaamheid.

Voor de STAM Leren Leren en ICT zie verder.

2 De wetenschappelijke methode en VOET Leren - Leren

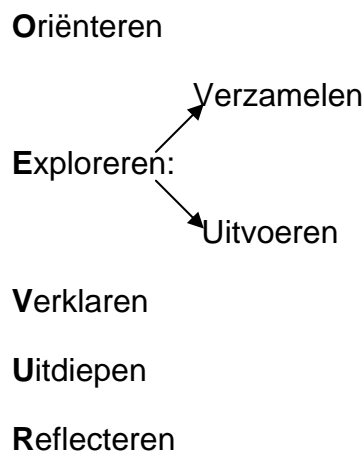
Verwijzingen naar verschillende leerplannen

Leerplan sei (moderne wetenschappen)

We bevelen de leraren aan een didactisch model te gebruiken dat een houvast en kader kan bieden. Om hierbij het **onderzoekend leren** te bevorderen, worden volgende punten dan ook best op dezelfde wijze (zowel in SEI als in WW) naar de leerlingen toevertaald.

1. Vaardigheden zoals waarnemen, meten, communiceren, berekenen
2. Het opstellen en/of begrijpen van een theorie, hypothese of model
3. Het toetsen van een theorie, hypothese, model
4. Relativering (wetenschap heeft niet op alles een antwoord) en waardevorming

Bij de uitwerking kan het OEVUR-model gehanteerd worden. Dit is een letterwoord dat staat voor :

Het is zeker niet de bedoeling dat alle items van dit model in elke context of in elke les aan bod komen. Het biedt echter een **inspirerend raamwerk** om lessen en contexten uit te werken. Zo kan in sommige contexten eerder oriënterend gewerkt worden, terwijl in andere contexten eerder explorerend gewerkt wordt.

Leerplan economie tweede graad (onderzoekskompetenties)

De leerlingen kunnen:

- voor een gegeven of zelfgekozen onderwerp onderzoeksvragen formuleren (SET17);

- op basis van geselecteerde bronnen voor een gegeven of zelfgekozen onderzoeksvraag, op een systematische wijze informatie verzamelen, onder meer via elektronische weg (SET16);
- mede met behulp van ICT informatie selecteren, ordenen en op verschillende manieren bewerken: verbaal, grafisch, in tabelvorm en wiskundig/rekenkundig (SET16);
- onderzoeksresultaten formuleren en interpreteren (SET17);
- volgens een gegeven stramien over de resultaten van de eigen onderzoeksactiviteit mondeling of schriftelijk rapporteren (SET18).

Leerplan economie derde graad (onderzoekscompetenties)

De leerlingen kunnen:

- zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken (SET16);
- over een economisch vraagstuk een onderzoeksopdracht voorbereiden, uitvoeren en evalueren (SET17);
- de onderzoeksresultaten en conclusies rapporteren en ze confronteren met andere standpunten (SET18).

3 VOET en ICT

De leerplannen eerste, tweede en derde graad vragen expliciete ICT-ondersteuning voor het zoeken van actuele informatie (o.a. cijfergegevens) , het verwerking van deze gegevens tot informatie via softwareprogramma's, het ondersteunen van vormen van zelfstandig werk en groepswork, de presentatie van gegevens.

4 VOET en projecten

Vanuit de economische invalshoek werden reeds vele projecten, simulaties en spelvormen ontwikkeld zowel door externen als door leraren op niveau van scholen en scholengemeenschappen. Wij denken hierbij aan bedrijfsspelen, simulatiespelen, mini-ondernemingen, projecten rond duurzaam ondernemen, mondiale projecten...

Het is dan ook vrij duidelijk dat ook deze projecten de toets van verschillende items uit de STAM als van verschillende items van de CONTEXTEN kunnen doorstaan zie eigenheid economische wetenschappen.

Deze projecten worden ook vaak gebruikt als uitgangssituatie voor de ontwikkeling van de leerinhouden uit de verschillende leerplannen.

5 VOET die minder aan bod komen in economie

De CONTEXT lichamelijke gezondheid en veiligheid komt maar heel indirect aan

bod, net als mentale gezondheid en de socioculturele samenleving (bijv. in zeer beperkte mate de kennismaking met de wetenschappelijke benadering van humane wetenschappen in het vak sei tweede jaar tweede graad)

Zijn er sommige aspecten die het best aangeboden worden op deze of gene leeftijd?

VOET die gelinkt zijn aan leerinhouden die een grotere graad van zelfstandigheid en analytisch vermogen vergen kunnen beter pas in de derde graad worden aangeboden.

De leerlijnen in de leerplannen economie zijn opgebouwd volgens een constructivistisch model. De realisatie van de VOET kan dus ook via leerlijnen gradueel worden opgebouwd in de opeenvolgende graden.

Hoe kan één en ander gekoppeld worden aan de 'graadgebonden' geformuleerde VOET/VOOD: Leren Leren en ICT?

Zie vroeger